

Sygn. akt C 389/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 października 2012 roku

Sąd Rejonowy w Kędzierzynie - Koźlu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodnicząca: SSR Małgorzata Michalska-Księżyk

Protokolant: starszy protokolant sądowy Wioletta Bartoń

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2012 r. na rozprawie sprawy

z powództwa H. N. i I. N.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

1 powództwo oddala;

1 odstępuje od obciążenia powodów H. N. i I. N. obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego stronie przeciwnej.

Sygn. akt I C 389/12

UZASADNIENIE

Powodowie H. N. i I. N. w pozwie skierowanym przeciwko (...) S.A. w W. domagali się zasądzenia:

- na rzecz powoda H. N. podwyższonej renty w kwocie 800 zł. płatnej do 15 – go dnia każdego miesiąca w miejsce zasądzonej renty w kwocie 550 zł miesięcznie wyrokiem Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu z dnia 29.05.2006 r. w sprawie sygn. akt I C 143/05 począwszy od dnia wniesienia pozwu zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 30.09.2006 r.;

- na rzecz powódki I. N. renty w kwocie 700 zł. płatnej do 15 – go dnia każdego miesiąca w miejsce zasądzonej renty w kwocie 300 zł miesięcznie wyrokiem Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu z dnia 29.05.2006 r. w sprawie sygn. akt I C 143/05 począwszy od dnia wniesienia pozwu

a nadto zasądzenia kosztów sądowych z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego i zwolnienia powodów od kosztów sądowych w całości. W uzasadnieniu żądania powodowie podnieśli, iż w dniu 8 grudnia 1986 r. zawarli z pozwanym umowę renty odroczonej, dokonując wpłaty składki jednorazowej po 500 000 zł, stanowiących równowartość 21 wynagrodzeń. Ostatnia korekta świadczeń rentowych powodów nastąpiła na mocy wyroku sądu z dnia 29.05.2006 r. oraz zmieniającego to orzeczenie wyroku Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 20.09.2006 r. Znaczny upływ czasu zmienił istotnie siłę nabywczą pieniądza. Dokonując wpłat powodowie mieli na względzie zabezpieczenie odpowiedniego poziomu egzystencji i zabezpieczenie na wypadek starości. Obecnie powód H. N. z powodu choroby krążeniowej, nadciśnienia tętniczego, miażdżycy, cukrzycy miesięcznie wydaje na zakup leków kwotę 500 zł. Powódka I. N. cierpi na chorobę krążeniową, żylaki, miażdżycę ogólną, nadciśnienie tętnicze, cukrzycę, chorobę krążeniową i z tego tytułu jej wydatki wynoszą około 400 zł miesięcznie. Obecnie powodowie utrzymują się z renty rolniczej oraz renty pobieranej w ramach zawartej umowy ubezpieczeniowej.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu. Zdaniem pozwanego upłynął zbyt krótki okres czasu pomiędzy chwilą powstania zobowiązania, którą jest uprawomocnienie się wyroku Sądu Okręgowego w Opolu a chwilą orzekania, obejmujący okres ostatnich sześciu lat nie pozwalający na zastosowanie waloryzacji sądowej z uwagi na brak istotnej zmiany w tym okresie siły nabywczej pieniądza.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Kędzierzynie- Koźlu z dnia 29 maja 2006 r. w sprawie I C 143/05 zasądzone od pozwanego na rzecz powoda H. N. rentę w kwocie 450 zł, a na rzecz powódki I. N. kwotę 300 zł, płatne do 15 – go dnia każdego miesiąca. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 20.09.2006 r. zmieniono powyższy wyrok zastępując rentę zasądzoną na rzecz powoda H. N. kwotą 550 zł. Podstawą wydanego orzeczenia była zawarta pomiędzy stronami w dniu 8 grudnia 1986 r. umowa renty odroczonej, na poczet której powodowie dokonali wpłaty składki jednorazowej po 500 000 zł każdy, a w zamian mieli otrzymać rentę miesięczną w wysokości 4370 zł w przypadku powódki i 7855 zł w przypadku powoda po osiągnięciu 60 roku życia. Obecnie powodowie oprócz renty z umowy ubezpieczenia, uzyskują rentę rolniczą w wysokości 792,79 zł H. N. i 763,38 zł I. N.. Powód H. N. od dłuższego czasu choruje na drogi moczowe, prostatę, kręgosłup, cukrzycę, krążenie, ma problemy ze słuchem. Miesięcznie wydaje na zakup leków około 300-400 zł. Powódka I. N. od 2006 r. więcej choruje na kręgosłup i kolana. Cierpi na miażdżycę, cukrzycę, choroby krążenia, ma problemy z ciśnieniem. Na zabiegi rehabilitacyjne przeznaczają kwotę 300 zł miesięcznie, na zakup specjalistycznych zastrzyków kwotę 400-500 zł oraz zakup innych lekarstw 300 zł. W ramach zagwarantowanej służebności mieszkania powodowie zamieszkują wspólnie na gospodarstwie rolnym córki, przejętym po rodzicach, druga z córek mieszka na terenie Niemiec. Z tego tytułu powodowie partycypują w częściowych kosztach zakupu opału w wysokości 800 zł, ponoszą opłaty za media w wysokości 200 zł miesięcznie, koszty żywienia oscylują w granicach około 350 -450 zł.

Dowód: akta sprawy I C 143/05, dokumentacja ubezpieczeniowa w formie odpisu akt ubezpieczeniowych k. 40- 79, zeznania powodów k. 88

Sąd zważył co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Powodowie w ramach wniesionego pozwu domagali się ponownej waloryzacji świadczenia renty odroczonej, określonej zawartą z pozwanym umową ubezpieczeniową, zwaloryzowaną orzeczeniem sądowym – wyrokiem Sądu Rejonowego w Kędzierzynie – Koźlu z dnia 29 maj a2006 r. i wyrokiem Sądu Okręgowego w Opolu z dnia 20 września 2006 r. Jako podstawę prawną roszczenia wskazali treść art. 358 ¹§3 kpc a uzasadnieniem faktycznym miała być istotna zmiana siły nabywczej pieniądza od czasu wydania poprzedniego orzeczenia sądowego, powodowie powołali się również na znaczne pogorszenie się ich sytuacji zdrowotnej, a co za tym idzie sytuacji materialno – bytowej.

Waloryzacja świadczenia wcześniej już zwaloryzowanego, zarówno przez sąd, jak i przez strony ze względu na zmianę siły nabywczej pieniądza, jest dopuszczalna, jeśli po tych zdarzeniach nastąpiła dalsza istotna zmiana siły nabywczej pieniądza. Waloryzacja sądowa może więc być dokonywana wielokrotnie w odniesieniu do tego samego stosunku zobowiązaniowego, pod warunkiem że na skutek niespełnienia świadczenia przez dłużnika ulegało będzie ono ponownej deprecjacji. W orzecznictwie przyjęto, że zmiana wysokości świadczenia pieniężnego płatnego okresowo (renta odroczone lub natychmiast płatna), dokonana przez sąd na podstawie art. 358 § 3 k.c. nie wyklucza możliwości ponownej waloryzacji świadczenia w razie późniejszej istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza (por. uchwałę SN z dnia 21 października 1994 r., III CZP 135/94, OSNC 1995, nr 2, poz. 37). W glosie krytycznej do wskazanej uchwały A. Szpunar wskazał jednak, że przy wykładni art. 358 § 3 k.c. nie można się opierać wyłącznie na dosłownym brzmieniu tego przepisu, lecz należy uwzględnić również kontekst systemowy. Dlatego wierzyciel może domagać się waloryzacji świadczenia pieniężnego, chociażby było ono ustalone w orzeczeniu lub umowie jedynie w razie zaistnienia uzasadnionych okoliczności, np. w razie zwlekania przez dłużnika z zapłatą ustalonego już świadczenia, jeżeli może to doprowadzić do dewaluacji należności. W tym zakresie możliwe jest przełamanie mocy wiążącej rei iudicatae. Natomiast przepis art. 358 § 3 k.c. nie upoważnia sędziego do dokonywania waloryzacji kilkakrotnie (A.

Szpunar, Glosa do uchwały SN z dnia 21 października 1994 r...). Przyjmując jednakże dopuszczalność ponownej waloryzacji, podstawową przesłanką, od spełnienia której zależy możliwość wystąpienia z żądaniem dokonania waloryzacji sądowej jest istotna zmiana siły nabywczej pieniądza. Dopiero wówczas, gdy sąd uzna, że nastąpiła istotna zmiana siły nabywczej pieniądza, po rozważeniu interesów stron i ich oceny w świetle zasad współzycia społecznego podejmuje decyzję o waloryzacji świadczenia z datą orzekania. Nie sposób natomiast mechanicznie wiązać upływu czasu z istotną zmianą siły nabywczej pieniądza. Nie każda zmiana może być uznana za istotną, nie decyduje o tym również każdy stopień inflacji na przestrzeni okresu objętego żądaniem zmiany waloryzacyjnej. W tym kontekście sprawa samego przedziału czasowego, jaki upłynął między uprzednio dokonaną waloryzacją a obecnie podejmowaną, nie ma znaczenia decydującego, rozstrzyga ocena czy nastąpiła istotna zmiana siły nabywczej pieniądza. Zdaniem sądu w rozpoznawanej sprawie brak tej podstawowej przesłanki zadecydował o oddaleniu powództwa. Pomiędzy waloryzacją uprzednio dokonaną, a obecnie podejmowaną nie nastąpiła istotna zmiana siły nabywczej pieniądza. Nie ulega wątpliwości iż w dacie pierwotnego orzekania, pomiędzy zawarciem umowy ubezpieczenia renty odroczonej tj. pomiędzy 1986 r. a 2006 r. wystąpiło zjawisko tzw. hiperinflacji, zwłaszcza na przełomie lat 90 –tych. Obecnie pomiędzy rokiem 2006 r. a 2012 r. ze zjawiskiem takim nie mamy do czynienia. Inflacja w 2006 r. kształtowała się na poziomie 1,4 % w skali roku, a w sierpniu 2012 inflacja wynosiła 3,8%. Wzrost inflacji na przestrzeni tych sześciu lat wynosił zaledwie 1,4%, co nie daje podstaw do przyjęcia, iż nastąpiła istotna zmiana siły nabywczej pieniądza. Porównanie tych okresów wypada z niekorzyścią dla powodów. Nie każdy spadek wartości pieniądza, nawet w przypadku inflacji jednocyfrowej – co jest zjawiskiem normalnym w gospodarce rynkowej, uzasadnia sądową waloryzację, może ona nastąpić jedynie w odniesieniu do istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza. W przeciwnym wypadku zmianie podlegałyby wszystkie stosunki zobowiązaniowe o charakterze okresowym, co objęte jest ryzykiem kontraktowym. W tym zakresie strony w umowie przewidziały możliwość zmiany świadczenia, co nie wymaga waloryzacji sądowej. Powodowie wskazywali również na swoją sytuację materialną i zdrowotną, która miała ulec pogorszeniu od ostatniej waloryzacji sądowej. Jak wynikało to z zeznań powodów, ich sytuacja nie uległa od tego okresu diametralnej zmianie, powodowie od dłuższego czasu chorują na wiele schorzeń, ich wydatki w porównywalnych okresach kształtują się na tych samych poziomach, np w 2006 r. i obecnie powodowie na leki przeznaczają po około 400 zł miesięcznie. Zamieszkują podobnie jak uprzednio na gospodarstwie córki i pomagają w jego utrzymaniu, partycypując częściowo w kosztach. Nie wystąpiła tak istotna zmiana sytuacji życiowej powodów, która uzasadniałaby ponowną waloryzację. Z tych względów powództwo podlegało oddaleniu.

W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach Sąd kierował się zasadą wynikającą z treści art. 102 kpc. Powodowie byli zwolnieni przez Sąd z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości. Te same okoliczności związane z ich sytuacją życiową (niewielkie emerytury, podeszły wiek, liczne schorzenia) zadecydowały o możliwości skorzystania z dobrodziejstwa nie obciążania stron obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego stronie przeciwnej.